

Waterschapsverkiezingen Rijnland 2004

Protocol Stemming en stemopneming

(art. 26, 2^e lid Rijnlands Kiesreglement)

Datum: 31 augustus 2004

1.	Inleiding	3
2.	Partijen en verantwoordelijkheden	4
3.	Vorbereiding stemming en stemopneming	6
4.	Stemming	11
5.	Stemopneming	14
6.	Opslaan en vernietigen van de stembiljetten na de stemopneming	18

1. Inleiding

In de periode van 25 september tot 6 oktober 2004 (12.00 uur) worden de leden van het algemeen bestuur van het hoogheemraadschap van Rijnland gekozen.

De verkiezingen vinden per post en via internet plaats.

Bij deze verkiezingen worden de bepalingen van de Waterschapswet en het Rijnlands Kiesreglement (RKr) in acht genomen.

Hoofdstuk 6 RKr heeft betrekking op de stemming en hoofdstuk 7 heeft betrekking op de stemopneming. Dit geldt voor zowel de per post als via internet uit te brengen en uitgebrachte stemmen.

Op grond van artikel 26, 2° lid RKr moet het dagelijks bestuur een protocol opstellen teneinde te waarborgen dat bij de uitvoering van de werkzaamheden met betrekking tot de stemming en de stemopneming wordt voldaan aan de in RKr gestelde voorwaarden. Ten minste 3 weken voor het einde van de stemperiode (6 oktober 2004) wordt het protocol ter inzage gelegd op het kantoor van het hoogheemraadschap van Rijnland en toegezonden aan gedeputeerde staten van Zuid-Holland. Dit houdt in dat het protocol is geagendeerd voor de vergadering van het dagelijks bestuur van 31 augustus 2004 en dat in de week van 6 september 2004 de terinzagelegging openbaar moet worden bekendgemaakt.

Hoofdstuk 2 van dit protocol geeft inzicht in de partijen die bij deze verkiezing betrokken zijn. Daarbij worden de verantwoordelijkheden van deze partijen aangegeven.

Hoofdstuk 3 van dit protocol geeft inzicht in de voorbereiding van de stemming en stemopneming. Hoofdstuk 4 bevat een beschrijving van het proces van stemming. Hoofdstuk 5 beschrijft het proces van stemopneming. Hoofdstuk 6 gaat over het opslaan en vernietigen van de stembiljetten na de stemopneming.

2. Partijen en verantwoordelijkheden

2.1 Interne partijen

Algemeen bestuur

Het algemeen bestuur van Rijnland heeft d.d. 15 oktober 2003 bepaald dat de verkiezingen voor de leden van het algemeen bestuur voor alle districten en categorieën zowel per brief als via het internet plaatsvinden, met dien verstande dat per categorie niet meer dan één stem kan worden uitgebracht (art. 26, eerste lid RKr) (zie bijlage 1).

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van Rijnland is verantwoordelijk voor dit protocol (art. 26, tweede lid RKr). Tevens kan het dagelijks bestuur tijdens de verkiezingsperiode besluiten tot verlenging van de periode (art. 28, derde lid RKr).

Voorzitter

De voorzitter van Rijnland is verantwoordelijk voor de verzending van de stembescheiden (art. 32, eerste lid RKr). Tevens is hij door het dagelijks bestuur gemandateerd tot het vaststellen van het modelstembiljet (art. 30, eerste lid RKr), het model van het virtuele stembiljet (art. 38, eerste lid RKr), het bepalen van de wijze van loting ten behoeve van het bepalen van de volgorde van de kandidaten op het stembiljet en in de kandidatenkrant (art. 31, tweede lid RKr) en het aanwijzen van de ruimte waar de stembiljetten (na stemming) worden bewaard (art. 49 RKr) (zie bijlage 2, 5 en 6).

Bureau Verkiezingen (ambtelijk)

Oprichtgever van het project Waterschapsverkiezingen 2004 is de heer J. van Wijk.
Projectleider is de heer drs. S. Bouwman,
Projectsecretaris is mevrouw M.H. van der Veen-Brouwer,
Medewerkster communicatie is mevrouw S. Franssen.
Zij zijn ambtelijk verantwoordelijk voor een goed verloop van het project.

Stembureau

Door het dagelijks bestuur van het hoogheemraadschap van Rijnland is op 18 november 2003 een stembureau ingesteld (art. 9, sub a RKr) (zie bijlage 3). De dijkgraaf van Rijnland is voorzitter van het stembureau (art. 9, sub b RKr). Verder bestaat het stembureau uit de volgende leden en plaatsvervangende leden:

- de heer ing. C.M. Kroes te Waddinxveen, lid tevens plv. voorzitter
- de heer drs. R. van Gaalen te Hoofddorp, lid
- de heer Joh. Panman te Reeuwijk, lid
- de heer J. van Wijk te Koudekerk aan den Rijn, lid tevens secretaris
- de heer J.L. van Klaveren te Waddinxveen, plv. lid
- de heer R. den Daas te Nieuw-Vennep, plv. lid
- de heer mr. drs. A.R. van Kampen te Hazerswoude-Dorp, plv. lid tevens adj.-secretaris

Het stembureau kan zich bij de uitvoering van de werkzaamheden laten bijstaan door daartoe door hem aangewezen personen (art. 10 RKr) (zie bijlage 4).

Verantwoordelijkheden van het stembureau in het kader van de stemming en stemopneming:

Voorziet ten behoeve van het stemmen per brief de namen van degenen die stemgerechtigd zijn per categorie en per kiesdistrict waarvoor zij stemgerechtigd zijn van een unieke en op willekeurige wijze bepaalde code (art. 29 RKr).

Voorziet ten behoeve van het stemmen via internet de namen van degenen die stemgerechtigd zijn van een unieke, geanonimiseerde en vertrouwelijke stemcode plus wachtwoord (art. 37, eerste lid RKr).

Verricht de loting van de kandidaten ten behoeve van de volgorde op het stembiljet en in de kandidatenkrant (art. 31, eerste lid RKr).

Geeft duplicaten van de stembescheiden uit (art. 33 RKr).

Maakt een controlebestand van internetstemmen en legt dit ter inzage (art.37, tweede lid RKr).

Opnemen van de stemmen (binnen zes dagen na 6 oktober 2004) (art. 43 RKr).

Beslissen over de geldigheid van de stembiljetten (art. 48, eerste lid RKr).

Biedt gelegenheid om na te gaan of elektronische stem is meegeteld (art. 52, vierde lid RKr).

2.2 Externe partijen

Mullpon v.o.f. te Wijckel

Ontwerper van Rijnland Internet Election System (**RIES**)

Magic Choice b.v. te Borne

Bouwer van **RIES**

TTPI

Mullpon v.o.f. en Magic Choice b.v. vormen samen het TTPI. Dat is de Vertrouwde Onafhankelijke Partij die is belast met de voorbereiding en uitvoering van Internet verkiezingen volgens **RIES** en die is belast met de integratie van de verkiezingsuitslagen en berekening van de uitslag.

Surfnet te Utrecht

Verzorgt de opzet van het netwerk waarbinnen **RIES** functioneert. Tevens bewaakt en beheert Surfnet dat netwerk.

Moore te Amstelveen

Belast met het print- drukwerk van de stembescheiden. Ook wel het **PSB** genoemd

Het Directe Antwoord te Amsterdam Zuidoost

Belast met de responsverwerking van de stembiljetten. Ook wel **VPSB** genoemd.

TPG Post te Den Haag

Verzorgt de bezorging van de vooraankondiging, het verkiezingspakket en de retourenveloppen met stembiljetten.

RIES is zowel qua de techniek als qua gebruik door een aantal gerenommeerde partijen onderzocht en beoordeeld, te weten:

TNO heeft een, inmiddels gepubliceerd, vooronderzoek uitgevoerd.

Cryptomathic (Denemarken) heeft onder leiding van Peter Landrock de cryptografische opzet onderzocht.

TNO Human Factors bekeek de bedieningsaspecten voor de kiezer van het stemonderdeel.

Madison Gurka beoordeelde de server- en netwerkopzet en beveiliging.

Katholieke Universiteit Nijmegen voerde onder leiding van Bert Jacobs externe penetratietests uit.

Burger@Overheid (ICTU te Den Haag) heeft een grootschalige gebruikerstest uitgevoerd.

3. Voorbereiding stemming en stemopneming

3.1 Aanmaken stembescheiden

Onder stembescheiden wordt verstaan:

1. Vooraankondiging
2. Verkiezingspakket bevat (art. 32 en 40 RKr):
 - Verzendenvelop met op de binnenzijde informatie van de dijkgraaf
 - Stemkaart internetstemmen bevat stemcode, wachtwoord en het internetadres
 - Stembiljetten (ingezetenen en/of gebouwd en/of ongebouwd - bedrijven) model is vastgesteld door de dijkgraaf d.d. (zie bijlage 5)
 - Gefrankeerde aan de voorzitter van het stembureau gerichte retourenvelop
 - Handleiding internetstemmen
 - Kandidatenkrant (incl. handleiding)

De stembescheiden worden gemaakt op basis van twee gegevensbestanden.

1. Het kandidaatregister
2. Het kiesregister

De bestanden zijn gebaseerd op het door het TTPI opgestelde standaardisatiedocument 'WV-STUF, StandaardUitwisselingsFormaat voor Waterschapsverkiezingen die gebruik maken van **RIES**'.

Het bestand van kandidaten is opgesteld door Rijnland. Dit bestand bevat van elke kandidaat: De naam, de woonplaats, een volgnummer waarin is verwerkt het district, de categorie en het volgnummer dat de kandidaat op basis van de loting door het stembureau heeft gekregen. De definitieve kandidatenlijst en/of -register is vastgesteld door het stembureau in de zitting over de geldigheid van de kandidaatstellingen opgaven d.d. 2 juli 2004 (art. 27, tweede lid RKr).

Het kiesregister is door Rijnland gemaakt voor de categorieën gebouwd en ongebouwd op basis van de belastingbestanden, en voor de categorie ingezetenen op basis van de GBA. Stemgerechtigd voor de categorie bedrijven zijn de bestuursleden van de voor het betreffende kiesdistrict bevoegde Kamers van Koophandel. De naw-gegevens van deze bestuursleden zijn handmatig aan het kiesregister toegevoegd. De registers van stemgerechtigden voor de categorieën eigenaren gebouwd en eigenaren ongebouwd hebben van 19 mei tot en met 15 juni 2004 ter inzage gelegen bij het hoogheemraadschap van Rijnland.

Ten behoeve van het aanmaken van de stembescheiden voorziet het TTPI op grond van het definitieve kandidatenregister en het definitieve kiesregister ten behoeve van het stemmen per brief de namen van degenen die stemgerechtigd zijn per categorie van belanghebbenden en, per kiesdistrict waarvoor zij stemgerechtigd zijn, van een unieke en op willekeurige wijze bepaalde code (art. 29 RKr).

Ten behoeve van het internetstemmen voorziet het TTPI de namen van de stemgerechtigden van een unieke, geanonimiseerde en vertrouwelijke stemcode plus wachtwoord (art. 37, eerste lid Rijnlands Kiesreglement). De sleutel die voor deze berekening wordt gebruikt is alleen bekend bij TTPI en wordt door TTPI bij een notaris in bewaring gegeven.

Uit deze berekening ontstaat voor elke kiezer een VPID (Verkiezings Pseudo Identiteit) en een geheim wachtwoord (PW). Deze informatie wordt in een coderegel gedrukt op het stembiljet en op de stemkaart voor internetstemmen. Daarna worden de stembiljetten en stemkaarten met de juiste adresgegevens verzonden aan de kiezers.

De identiteit en het adres van de kiezer staat alleen buiten op de enveloppe en het VPID en PW bevindt zich in de enveloppe. Er is zonder sleutel geen relatie te leggen tussen de werkelijke identiteit en het VPID en PW van de kiezer.

Daarnaast wordt door het TTPI een referentiebestand (ook wel controlebestand genoemd) berekend (RnPotVote). In dit referentiebestand zijn voor elke kiezer alle mogelijk uit te brengen stemmen in gecodeerde vorm opgenomen. Per kiezer bestaat het referentiebestand uit een kiezers referentie identiteit (RnPID). Per kiezer is er voor iedere kandidaat uit de kandidatenlijst een referentierecord (RnCm). Dit referentiebestand wordt openbaar bekendgemaakt (artikel 37, tweede lid RKr). Om controle op wijzigingen achteraf mogelijk te maken wordt een hash-waarde van dit bestand per advertenties gepubliceerd. Deze procedure wordt gevolgd bij alle door het stembureau te publiceren bestanden. De vertrouwelijke kiezersgerelateerde informatie wordt na berekening door het TTPI als vertrouwelijke informatie doorgegeven aan het PSB en vervolgens bij TTPI volledig gewist (en alleen bij een notaris in bewaring gegeven).

3.2 Verzending stembescheiden

De vooraankondiging wordt aan elk huishouden gezonden.

Het verkiezingspakket wordt aan iedere kiezer persoonlijk gericht. Daarbij wordt aangetekend dat als meer dan één natuurlijke of rechtspersoon is gerechtigd tot één of meer ongebouwde of gebouwde onroerende zaken, de stembescheiden worden toegezonden aan degene aan wie het aanslagbiljet voor de omslag wordt gezonden (artikel 32, derde lid en artikel 40, tweede lid RKr). Tachtig procent van de kiezers zijn stemgerechtigd in één kiesdistrict voor één categorie. De overige kiezers zijn stemgerechtigd in meerdere districten en/of categorieën. De stembescheiden worden zoveel mogelijk gecombineerd verzonden. Om dit te bewerkstelligen zijn deelnamegroepen ingesteld. Een deelnamegroep is een veel voorkomende combinatie van kiesdistricten en categorieën. Er zijn 23 deelnamegroepen gecreëerd.

Deelnamegroep	Kiesdistrict	Categorie	Categorie	Categorie
0b	Noord	Ingezetenen		
1d	Noord	Ingezetenen	Gebouwd	
26	Noord	Ingezetenen	Gebouwd	Ongebouwd
1q	Noord	Ingezetenen	Ongebouwd	
0n	Noord	Gebouwd		
1s	Noord	Gebouwd	Ongebouwd	
0z	Noord	Ongebouwd		
6k	Noord	Bedrijven		
2h	Midden	Ingezetenen		
3a	Midden	Ingezetenen	Gebouwd	
4c	Midden	Ingezetenen	Gebouwd	Ongebouwd
3m	Midden	Ingezetenen	Ongebouwd	
2u	Midden	Gebouwd		
3y	Midden	Gebouwd	Ongebouwd	
35	Midden	Ongebouwd		
6x	Midden	Bedrijven		
4e	Zuid	Ingezetenen		
5g	Zuid	Ingezetenen	Gebouwd	
69	Zuid	Ingezetenen	Gebouwd	Ongebouwd
5t	Zuid	Ingezetenen	Ongebouwd	
4r	Zuid	Gebouwd		
64	Zuid	Gebouwd	Ongebouwd	
55	Zuid	Ongebouwd		

N.B. Voor het kiesdistrict Zuid, categorie Bedrijven worden op grond van artikel 17, tweede lid van de Waterschapswet geen verkiezingen gehouden. Er is één kandidaat gesteld, terwijl er ook één zetel beschikbaar is.

In de bestanden/programmatuur, volgens het zgn. STandaardUitwisselingsFormaat (WV-STUF), worden de deelnamegroepen gedefinieerd en op grond daarvan worden de gegevens per kiezer zo gecombineerd, dat een correcte toewijzing van deelnamegroep of –groepen per kiezer plaats heeft. Daardoor wordt een minimaal aantal verzendenveloppen gebruikt met een maximum aan eenvoud voor de kiezer.

3.3 Duplicaten

Een stemgerechtigde kan het stembureau verzoeken om een duplicaat van zijn/haar stembescheiden (art. 33 Rijnlands Kiesreglement). Dit kan als hij/zij deze niet of niet volledig heeft ontvangen, of indien deze in het ongereede zijn geraakt. Het verzoek moet uiterlijk 1 oktober 2004 zijn ontvangen, tenzij de stemgerechtigde zich in persoon bij het kantoor van het waterschap meldt.

Het verstrekken van duplicaten vereist een grote mate van nauwkeurigheid. De volgende procedure wordt gehanteerd.

In het Referentiebestand wordt per kiesdistrict en per categorie een aantal codes gereserveerd voor het verstrekken van duplicaten en voor het testen van het systeem. Op basis van deze codes worden van tevoren een aantal duplicaat-verkiezingspakketten gedrukt. Het aantal duplicaten bedraagt ten minste 1% van het aantal stempakketten met een minimum van 100. Voor Rijnland gaat het om de volgende aantallen.

Overzicht aantal duplicaten				
	Ingezetenen	Gebouwd	Ongebouwd	Bedrijven
Noord	4.400	1.260	100	100
Midden	2.800	1.000	100	100
Zuid	3.200	1.000	100	n.v.t.

Bij de verzending van de duplicaten wordt per envelop slechts 1 duplicaatstembiljet en internetstemkaart ingesloten.

De duplicaat stembescheiden worden alleen door Rijnland verstrekt. Een verzoek daartoe kan ook alleen door Rijnland in behandeling worden genomen.

Nadat een verzoek om een duplicaat is ontvangen wordt gekeken of de verzoeker inderdaad stemgerechtigd is. Indien dit zo is, worden **alle** aan de verzoeker eerder verstrekte stembescheiden via een pc-applicatie geregistreerd en later door TTPI geblokkeerd via het referentiebestand, dus in feite worden deze ongeldig verklaard (artikel 47, tweede lid, onder 2 van RKr). Vervolgens wordt het uniek vervangend Packagenummer dat op het te verstrekken duplicaat staat in de applicatie geregistreerd. Daarna worden de NAW-gegevens van de verzoeker op de envelop geschreven en wordt het duplicaat verzonden. Er wordt **niet** bijgehouden welk nummer aan welke kiezer is verstrekt.

NB: indien een verzoeker stemgerechtigd is in drie categorieën en slechts voor één categorie een duplicaat vraagt, krijgt hij toch voor alle drie de categorieën een duplicaat. De verzoeker moet ook alle stemmen (opnieuw) uitbrengen. Ook als de verzoeker stemgerechtigd is in meerdere districten en slechts voor één district een duplicaat vraagt, krijgt hij toch voor alle districten een duplicaat. De verzoeker moet ook alle stemmen (opnieuw) uitbrengen.

Van alle handelingen in de pc wordt een print gemaakt. Vanzelfsprekend worden prints met naw-gegevens gescheiden van de overige prints bewaard.

Direct na de sluiting van de stemming (6 oktober 2004 om 12.00 uur) wordt het gegevensbestand duplicaatverstrekking op een CD gezet en samen met de geprinte gegevens overgedragen aan het TTPI. Het TTPI verwerkt de duplicaatverstrekking in het referentiebestand en geeft aan het stembureau door welke wijzigingen in het referentiebestand moeten worden gepubliceerd.

3.4 Waarborgen stemgeheim (artikel 44 RKr) en beveiliging

Verkiezingen dienen op een zodanige wijze plaats te vinden dat deze op een eerlijke wijze verlopen en dat het stemgeheim van de kiezer is gewaarborgd. In dat licht speelt beveiliging een belangrijke rol bij de verkiezingen. Om die reden dient een aantal beveiligingsmaatregelen te worden getroffen.

Het waarborgen van het stemgeheim en de beveiliging is als volgt te onderscheiden:

1. beveiliging tijdens het productieproces
2. beveiliging tijdens de responseverwerking
3. waarborgen stemgeheim van de kiezer

ad. 1. Productieproces

De productie van het verkiezingspakket vindt plaats bij Moore te Cosne-sur-Loire (Frankrijk). In de overeenkomst inzake drukken, printen, couverteren en responsverwerking t.b.v. Waterschapsverkiezing Rijnland 2004 is in artikel 7 het volgende ten aanzien van de geheimhouding en beveiliging overeengekomen:

- Moore heeft kennisgenomen van het bepaalde in artikel 2:5 van de Algemene wet bestuursrecht. Moore zal ervoor zorgdragen dat de personen, die zijn belast met de uitvoering van de diensten, eveneens worden geïnformeerd over de hiervoor bedoelde geheimhoudingsplicht. Behoudens voorafgaande schriftelijke toestemming van de andere partij, zal ieder der partijen informatie en gegevensdragers die haar ter beschikking staan niet aan derden kenbaar maken.
- Werkzaamheden waarvoor een geheimhoudingsplicht geldt, als beschreven in het Programma van Eisen, kunnen alleen worden verricht door personen die door Rijnland zijn goed gekeurd.
- Moore zal dusdanige maatregelen treffen opdat te allen tijde de geheimhouding van de stemgegevens gewaarborgd blijft en zal blijven.
- Moore zal voordat de werkzaamheden aanvangen, waarvoor geheimhouding geldt, een door Rijnland aangewezen medewerker inzage geven in de beveiligingsprocedures.
- Voor de in het Programma van Eisen beschreven werkzaamheden beschikt Moore over beveiligde ruimtes die te allen tijde voldoen en blijven voldoen aan de gestelde eisen als neergelegd in het Programma van Eisen.
- De in het vorige lid beschreven beveiligde ruimtes zijn alleen toegankelijk voor Personeel dat aan Rijnland kenbaar is gemaakt en is goed gekeurd.
- Voor het vervoer van stemgegevens zal Moore van dusdanige vervoermiddelen gebruik maken, dat stemgegevens nimmer in het bezit kunnen komen van onbevoegden.
- Rijnland is te allen tijde gerechtigd zonder enige aankondiging te onderzoeken of er sprake is van een adequate beveiliging, als neergelegd in het Programma van Eisen.

ad. 2. Responsverwerking

De responsverwerking vindt plaats bij Het Directe Antwoord in Amsterdam Zuidoost. De volgende maatregelen worden genomen ten aanzien van de beveiliging.

- De responsverwerking vindt volledig separaat van andere lopende projecten plaats.
- De respons die bij de TPG Post wordt opgehaald, wordt in gesloten ruimte uit de auto gelost.
- Direct na het lossen, wordt de respons naar de productieruimte gebracht, waarna er direct registratie van de stembiljetten zal plaatsvinden door middel van het wegen van een kistje dat is gevuld met gekopte enveloppen. Tijdens het wegen worden weeggetallen direct omgerekend naar aantallen en wordt er een nummer toegekend aan het kistje.
- Na het wegen en registreren wordt het kistje met stembiljetten opgeslagen in een beveiligde ruimte, totdat er gestart wordt met het vervolg van het productieproces.

- De productieruimte is beveiligd door middel van alarm. Degene die als laatste de ruimte verlaat moet het alarm instellen. Dat is alleen voorbehouden aan een aantal medewerkers, die in het bezit zijn van een sleutelovereenkomst en een alarmcode. Het alarm staat in direct contact met de meldkamer van Securitas Alarm Centrale. Bij alarmmeldingen worden direct de daarvoor aangewezen personen van de organisatie geïnformeerd. Tevens wordt dan een beveiligingsbeamte naar de locatie gestuurd en gaat er een melding naar de politie.
- Tijdens de openingstijden van HDA worden alle deuren beveiligd met een mechanische beveiligingscode voor alle deuren die toegang geven tot de productieruimten. Deze codes zijn alleen bekend bij de vaste medewerkers. Eventuele gasten worden alleen op aanmelding toegelaten. Zij mogen alleen onder begeleiding, indien de aard van het project het toelaat, de productieruimte betreden.
- De beveiliging van de responsverwerking is er volledig op gericht dat alleen binnen strakke richtlijnen de instructies die bij een onderdeel van de responsverwerking horen, worden uitgevoerd. Dit betekent dat een medewerker alleen dan kan inloggen wanneer hij/zij in het bezit is van een persoonsgebonden inlogcode, waarmee hij/zij kan inloggen in het productiesysteem of productie-onderdeel. De inlogcodes worden alleen verstrekt door de productiemanager aan medewerkers die zijn geselecteerd en die de geheimhoudingsverklaring hebben ondertekend.

ad. 3. Waarborgen stemgeheim kiezer

Om het stemgeheim van de kiezer te waarborgen worden, na het printen van het drukwerk en voordat de stemming begint, de CD's van een aantal bestanden aan de notaris, middels een akte van depot in bewaring gegeven. Het betreft het door Rijnland, via het TTPI, aan Moore verstrekte bestand met daarin opgenomen het kiesregister, met wachtwoord, coderegels en stemcode (zgn. C10-bestand) en het door Moore verwerkte printbestand incl. eventuele kopieën daarvan.

Door het in bewaring geven wordt bewerkstelligd dat de koppeling tussen NAW-gegevens en wachtwoorden en codes niet meer inzichtelijk is. Alle overige bestanden worden – vóór het verzenden van de verkiezingspakketten – vernietigd. Ook de cryptografische sleutels, die TTPI gebruikt voor het berekenen van de stemcodes van de kiezer, het referentiebestand en de wijzigingen daarop, worden door hen na gebruik vernietigd en in bewaring gegeven bij de notaris.

3.5 Stemgeheim duplicaten

Omdat duplicaten maar éénmaal kunnen worden verstrekt, wordt niet bijgehouden welke duplicaten zijn verstrekt aan welke kiesgerechtigde. De duplicaten hoeven later immers niet meer ongeldig te worden verklaard omdat nogmaals verstrekken niet mogelijk is.

3.6 Overledenen

Het kiesregister moet op een bepaald moment definitief worden aangemaakt (24 augustus 2004). Het verkiezingspakket wordt echter pas op 25 september 2004 bezorgd bij de kiezers. In die tussentijdse maand zal een aantal kiezers komen te overlijden. Het is dus niet te voorkomen dat de nabestaanden van deze kiezers worden geconfronteerd met de verkiezingspost. Dit wordt terecht door hen als pijnlijk ervaren. Om hieraan tegemoet te komen, wordt op 20 september 2004 een overzicht gemaakt van overleden kiezers. De nabestaanden krijgen een excuusbrief. Het stemrecht voor het gebouwd en ongebouwd kan eventueel door nabestaanden worden uitgeoefend

4. Stemming

Iedereen kan op twee manieren zijn stem uitbrengen. Per brief en via internet. Van te voren hoeft hiervoor geen keuze te worden gemaakt. Uitgangspunt is dat slechts één stem telt. Om dat te bewerkstelligen is grote nauwkeurigheid vereist bij de registratie van de uitgebrachte stemmen. Voordat in wordt gegaan op de werkwijze van beide methodes worden een aantal algemene principes uitgelegd.

Eén stem telt

Stemrecht voor meerdere categorieën

Bij waterschapsverkiezingen kan een kiezer voor meerdere districten en categorieën stemgerechtigd zijn. Voor elke categorie wordt maximaal één stem geteld. Voor de categorie ingezetenen zijn stemgerechtigd degenen die op grond van de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens op de dag van de kandidaatstelling (22 juni 2004) werkelijk woonplaats hebben in het gebied van het waterschap en 18 jaar of ouder zijn. Voor de categorieën ongebouwd en gebouwd geldt dat stemgerechtigd zijn degenen die behoren tot de categorie, als zodanig belastingplichtig zijn aan het waterschap en zijn opgenomen in het kiesregister.

Verder is daarbij bepaald dat als een stemgerechtigde meerdere eigendommen heeft in meerdere districten, gekeken wordt naar de waarde of grootte van het eigendom. Daar waar het eigendom de hoogste WOZ-waarde heeft, wordt de stem gebouwd uitgebracht. Daar waar het eigendom de grootste oppervlakte heeft, wordt de stem ongebouwd uitgebracht (artikel 4 RKr).

Briefstemmen / internetstemmen

Het is noodzakelijk dat er controle plaatsvindt op dubbel-stemmen. Het is niet de bedoeling, maar de kiezer kan besluiten zowel per brief als via internet te stemmen. Daarom is bepaald dat de internetstem prevaleert boven de per post uitgebrachte stem (artikel 47, derde lid RKr). Hoe dit proces wordt vorm gegeven, staat beschreven in hoofdstuk 5 Stemopneming.

4.1 Stemperiode

Ter post bezorging

De stembescheiden moeten niet langer dan 18 dagen, maar niet korter dan 10 dagen voor 6 oktober 2004 zijn verzonden (art. 32, eerste lid RKr). Op donderdag 23 september 2004 levert Moore vanuit Frankrijk de verkiezingspakketten aan bij TPG Post. Vervolgens bezorgt TPG de verkiezingspakketten op zaterdag 25 september 2004 bij alle kiezers in de bus. Dit is de twaalfde dag voor 6 oktober 2004.

Het uitbrengen van de stem

De kiezer heeft tot woensdag 6 oktober 2004 om 12.00 uur de tijd om zijn stem uit te brengen (artikel 28, eerste lid RKr).

Post

Dit kan hij doen door op zijn stembiljet(ten) de kandidaat van zijn keuze aan te kruisen en vervolgens het stembiljet in de bijgevoegde retourenvelop te retourneren aan:

Hoogheemraadschap van Rijnland
T.a.v. de voorzitter van het stembureau
Antwoordnummer 947
1100 VJ Amsterdam
(artikel 34, eerste en tweede lid Rijnlands Kiesreglement)

Stembus

Een andere mogelijkheid is dat de kiezer het poststembiljet gebruikt en dit in de stembus die in Rijnlandshuis staat, deponeert of in de brievenbus aan de Archimedesweg 1 te Leiden stopt. (artikel 34, derde lid Rijnlands Kiesreglement)

De stembiljetten die via de post worden verzonden naar Antwoordnummer 947 te Amsterdam worden dagelijks door Het Directe Antwoord te Amsterdam opgehaald bij het bestelkantoor Amsterdam Zuidoost. TPG Post heeft gegarandeerd dat alle retourenveloppen die voor dinsdag 5 oktober 2004 om 18.00 uur ter post zijn bezorgd op tijd bij het bestelkantoor Amsterdam Zuidoost zijn, zodat HDA op 6 oktober 2004 om uiterlijk 11.00 uur de laatste post kan ophalen.

De in de brievenbus van of stembus in Rijnlandshuis gedeponeerde retourenveloppen worden tijdens de stemperiode dagelijks en in elk geval direct na 6 oktober 2004, 12.00 uur overgebracht naar Het Directe Antwoord in Amsterdam Zuidoost (artikel 42 en 45 RKr).

Internet

Of de kiezer stemt via internet. Door of namens het stembureau is een aantal netwerkservers geïnstalleerd om tijdens de verkiezingen de stem van iedere kiezer te kunnen ontvangen.

De procedure is als volgt. In het verkiezingspakket is een stemkaart voor stemmen via internet opgenomen. Op deze kaart staat de instructie voor het internetstemmen en zijn de persoonlijke codes van de kiezer vermeld. Het stemmen kan via de site www.internetstemmen.nl.

De volgende stappen worden doorlopen:

- Ga naar www.internetstemmen.nl
- Er verschijnt een welkom-scherm en tegelijkertijd wordt een scriptprogramma geladen in de browser van de pc waarmee de verdere stemhandelingen worden uitgevoerd. Het is voor de kiezer mogelijk om met behulp van de browser dit scriptprogramma zichtbaar maken en de werking ervan te controleren. Het scriptprogramma is zo gemaakt dat alle geheimen van de kiezer in de browser van zijn pc blijven en alleen onpersoonlijke en niet strikt vertrouwelijke waarden naar de stemserver worden verzonden. Verder zorgt het scriptprogramma in de pc van de kiezer ervoor dat de keuze van de kiezer voor de hem gekozen kandidaat ook zo wordt uitgevoerd.
- Vul de persoonlijke codes in.
- Er verschijnt een bevestiging van de categorieën waarvoor gestemd mag worden.
- Het virtuele stembiljet verschijnt.
Model en functionaliteit zijn vastgesteld door de dijkgraaf d.d. 24 augustus 2004 (zie bijlage 5) (als meerdere keren mag worden gestemd, wordt eerst daarover informatie verstrekt).
- Kies de kandidaat en bevestig de keuze.
- Als er voor meer categorieën mag worden gekozen herhaalt dit zich totdat alle stemmen zijn uitgebracht.
- Verstuur de stem(men) door het bevestigen van het wachtwoord.
- Het stembureau bevestigt de ontvangst van de stem met een statusoverzicht. Hierop staat technische informatie over de uitgebrachte stem. Deze informatie kan worden gebruikt om na de verkiezingen een stemcontrole uit te voeren.

(art. 41 RKr)

Tijdens het proces kan op elk moment worden gestopt. De status van de deelname van de kiezer wordt bijgehouden. Dit is mogelijk doordat van te voren een statusbestand is berekend voor het op volstrekt anonieme wijze bijhouden van de status van deelname van de kiezer op een server. Daarbij is voor elke kiezer de onpersoonlijke referentiewaarde ReSPID berekend. Hierdoor kan de kiezer zijn status tijdens het verkiezingsvenster door een server laten bijhouden zonder dat sprake is van inbreuk op het stemgeheim.

De uitgebrachte internetstemmen worden ontvangen en bewaard in de stembusservers. De volgende aspecten zijn daarbij van belang.

- Het garanderen van de juiste identiteit van de stembusserver met SSL
uitleg: Secure Sockets Layer (SSL) is een standaard protocol dat gebruik maakt van public key encryption technologie, om een veilige service te verzorgen tussen Internet-servers. Hierbij worden zowel de integriteit van het bericht als de verificatie c.q. legitimatie verzender/ontvanger gewaarborgd. De communicatie tussen de webserver en de cliënt vindt dan versleuteld plaats. SSL waarborgt de vertrouwelijkheid van deze transactiegegevens
- Het beschermen van het virtuele stembiljet op zijn weg van stemgerechtigde naar stembusserver, door versleutelen met SSL.
- Het verwijderen van het netwerkadres en datum/tijd informatie van de binnenkomende stemmen, ter handhaving van het stemgeheim.
- Het verstrekken van een ontvangstbewijs aan de stemgerechtigde na het inleveren van zijn virtueel stembiljet.
- Het garanderen van de vertrouwelijkheid, compleetheit en integriteit van het bestand Ontvangen Virtuele Stembiljetten tot en met het moment van publicatie.
- Het voorzien van een door derden verifieerbare handtekening of hash over het bestand Ontvangen Virtuele Stembiljetten op het moment van sluiting van de verkiezing. Hierdoor is de compleetheit en integriteit van het bestand beschermd en vervolgens heeft publicatie van het bestand plaats.

4.2 Sluiting stemming

Door of namens het stembureau wordt aan het eind van de verkiezingen:

- De toegang tot het Ontvangen Netwerk Stemmen bestand gesloten. Dit wordt gepubliceerd*.
- De toegang tot het Ontvangen Post Stemmen bestand gesloten. Dit wordt gepubliceerd*.
- Het Verstreckte Duplicaten Uitslag Referentie bestand wordt gesloten. Dit wordt gepubliceerd*.
- Ook de als vervallen gemarkeerde RnPID;s in het oorspronkelijke referentiebestand worden afgesloten en gepubliceerd*.
- De statische informatie over de ontvangen stemmen, kiezers, RnPID's en poststembiljetten wordt gepubliceerd*.

* Om controle op wijzigingen achteraf mogelijk te maken wordt een hash-waarde van dit bestand per advertenties gepubliceerd. Deze procedure wordt gevolgd bij alle door het stembureau te publiceren bestanden (zie hoofdstuk 3 voorbereiding stemming en stemopneming en bijlage 8)

Stembiljetten die na 6 oktober 12.00 uur worden ontvangen, worden bij de stemopneming buiten beschouwing gelaten (art. 35 RKr). Deze stembiljetten worden aan Rijnland te Leiden gezonden.

Op 6 oktober om 12.00 uur worden de servers voor het internetstemmen afgesloten. Iedereen die op dat moment on-line is heeft nog 5 minuten de tijd om zijn stemmen uit te brengen.

5. Stemopneming

5.1 Per brief uitgebrachte stemmen

De stemopneming van de per brief uitgebrachte stemmen geschiedt machinaal en vindt plaats bij Het Directe Antwoord in Amsterdam. Nadat de eerste retourenveloppen zijn binnengekomen bij HDA kan direct worden gestart met de stemopneming. Daaraan zijn de volgende voorwaarden verbonden:

- Er mogen tussentijds geen mededelingen worden gedaan omtrent de uitgebrachte stemmen.
- De beslissingen omtrent de geldigheid van de stembiljetten worden opgeschort en voorgelegd aan het stembureau tijdens de zitting ten behoeve van het opnemen van de stemmen (8 oktober 2004). (artikel 45 RKr)

De procedure van stemopneming door HDA is als volgt:

Ontvangst Responsenveloppen:

De verwerking van de stembiljetten worden uitgevoerd door "Het Directe Antwoord" te Amsterdam Zuidoost en vindt plaats in de periode van 27 september 2004 tot en met 6 oktober 2004.

De respons, binnenkomend op een apart antwoordnummer, wordt gedurende deze periode dagelijks door HDA opgehaald bij TPG Post te Amsterdam Zuidoost. Op maandag staat de respons vanaf 15.00 uur klaar bij TPG Post en van dinsdag tot en met vrijdag staat de respons uiterlijk om 13.00 uur klaar bij TPG Post. Responszendingen van 6 oktober 2004 staan uiterlijk om 11.00 uur klaar bij TPG Post. Op 6 oktober 2004 komen de laatste stembiljetten vanuit Rijnland/Leiden per koerier om 13.30 uur binnen bij HDA.

Het laden en lossen van respons zal bij HDA binnen achter gesloten deuren plaatsvinden. De respons zal in een afgesloten ruimte worden opgeslagen. Alle toegangsdeuren naar de productieruimte zijn beveiligd met elektronische sloten. Alleen medewerkers van HDA hebben een toegangspas.

Na ontvangst van de respons bij HDA zal deze worden gekopt en worden opgeslagen inbakken. Vervolgens vindt registratie plaats middels weging. Op basis van het gemiddelde gewicht van twee stapels van elk honderd enveloppen, wordt elke ontvangst gewogen en omgerekend naar een indicatief aantal. Dit aantal wordt automatisch geregistreerd in de database. Deze aantallen zijn vervolgens, via een beveiligde internetverbinding, direct online beschikbaar voor HDA en daartoe geautoriseerde personen van het projectteam.

De gewogen enveloppen bevinden zich in daartoe bestemde bakken. Na het wegen wordt automatisch een label geprint dat op elke bak wordt geplakt. Het label bevat buiten een uniek nummer (tevens in barcode aanwezig) o.a. informatie over gewicht, datum binnenkomst, aantal e.d.

Dagelijks worden de gewogen ontvangsten gecontroleerd aan de hand van door TPG Post verstrekte overzichten, horende bij het antwoordnummer. Bij significante afwijkingen wordt er alsnog handmatig geteld.

Openen van de enveloppen en sorteren van de stembiljetten:

Na de weging worden de enveloppen enkelzijdig opengesneden, en wordt vervolgens de inhoud uitgenomen en wordt elk biljet tot plano opgevouwen, gekopt en volgens onderstaand schema beoordeelt.

- a) Schone stroom (stembiljetten die ogenschijnlijk goed zijn ingevuld)(Scannen).
- b) Stembiljetten die zijn ingevuld met rood/groen.(Handmatig verwerken).
- c) Stembiljetten die zijn beschadigd en niet meer gescand kunnen worden (Handmatig verwerken).
- d) Vreemdsoortige documenten (geen stembiljet)(Retour Rijnland).

Scannen en vastleggen van informatie:

De stembiljetten uit groep A worden gescand.

De stembiljetten worden gescand in batches van 300. Per batch wordt door het scansysteem een nieuw label geprint met informatie over projectcode, tijdstip scan en aantal in batch. De batches worden na het scannen samengebonden met elastiek. Het laatste stembiljet krijgt op de achterzijde het scanlabel opgeplakt, waarna de batch wordt teruggelegd in de oorspronkelijke bak. Nadat alle documenten uit een bak zijn gescand wordt de bak met batches opgeslagen in een beveiligde ruimte.

Automatische verwerking (herkenningsproces)

Na het scannen zijn de stembiljetten digitaal (images) beschikbaar voor verdere verwerking. Deze verwerking wordt uitgevoerd met een computerprogramma (Image It). Elk image wordt daarmee eerst herkend op basis van de op elke hoek van het document gedrukte ankerpunt. Vervolgens worden de coderegels automatisch herkend en elk daarin opgenomen nummer gecontroleerd op basis van verschillende checkdigitcontroles. Als laatste wordt dan op basis van de gevonden code het juiste sjabloon over het image gelegd en wordt van elk stemvakje het zwartpercentage bepaald. Voldoende zwarting betekent een antwoord.

Niet of niet goed te herkennen stembiljetten worden als image aangeboden op data entry stations en middels key-from-image worden bovenstaande stappen nogmaals, maar dan manueel en visueel, doorlopen.

De verwerking op data entry vindt plaats met behulp van de werkmapp waarin Rijnland op voorbeelden heeft aangegeven wanneer een stembiljet geldig is en wanneer niet.

Indien men op data entry niet kan beoordelen of een stem geldig is dan komt dit biljet in de "twijfelstroom" terecht. Het image wordt dan geprint en het stembureau zal op een nader te bepalen tijdstip (binnen de verkiezingsperiode) deze images zelf beoordelen en HDA instructies geven hoe deze te verwerken.

Nadat een stembiljet volledig alle stappen heeft doorlopen, wordt de data in de database opgeslagen. Voor het leveren van de stemmen wordt de database ingelezen door een conversieprogramma dat de data omzet naar een lay-out volgens WV-STUF specificaties.

De stembiljetten uit groep B en C worden in batches met batchkaart handmatig verwerkt/vastgelegd (code en stem) en deze data zal later door IT worden toegevoegd aan het te leveren bestand volgens instructies WV-STUF.

Aanleveren van databestanden:

Van 27 september 2004 tot en met 5 oktober 2004 zal het bestand van de Ontvangen Poststemmen en het bestand van het Cumulatief Dag overzicht verwerkte Poststemmen dagelijks rond 17.00 uur worden aangeleverd aan TTPI. Daags na elke levering zal HDA een akkoord ontvangen op de geleverde bestanden.

Op 6 oktober 2004 zal de laatste data: het bestand van de Ontvangen Poststemmen, het bestand van het overzicht poststemmen en het bestand Cumulatief Dag overzicht verwerkte Poststemmen worden aangeleverd bij TTPI voor 18.00 uur. Formaat dataleveringen is Zipped, en ter beveiliging, encrypted met password. Om de uitslag te kunnen berekenen worden alle als geldig door HDA verwerkte poststemmen door TTPI omgerekend tot Ontvangen Post Stemmen.

Op 7 oktober 2004 worden de CD-roms met daarop alle images van de gescande stembiljetten naar Rijnland gestuurd t.a.v. Projectleider, de heer drs. S. Bouwman.

5.2 Via internet uitgebrachte stemmen

De stemopneming van de via internet uitgebrachte stemmen geschiedt digitaal en wordt gedaan door het TTPI. De procedure is als volgt:

De stemopneming door TTPI geschiedt per stembus. Voor elk district en categorie is er een aparte stembus (11 in totaal) met daarin de ontvangen internetstemmen.

De stem bestaat uit VnPID en VnCx.

(VnPID = de pseudo identiteit van de kiezer nadat zijn stem is uitgebracht)

(VnCx = de gekozen kandidaat)

Uitslagberekening

Door of namens het stembureau komt de uitslag als volgt tot stand:

- Berekent alle Ontvangen Post Stemmen en Ontvangen Netwerk Stemmen om naar Ontvangen Stem referenties (RnRecVote).
- Zoekt in het uitslag referentiebestand met RnRecVote de daar aanwezige RnPotVote gegevens.
- Komt RnRecVote van een virtueel stembiljet in de ontvangen Post Stemmen en Ontvangen Netwerk bestanden niet voor in het uitslag referentiebestand, dan is de stem ongeldig en wordt ze verwijderd of gemarkeerd als ongeldig (art. 51 sub d RKr).
- Komt in het uitslag referentiebestand een stem voor van een kiezer, waaraan een duplicaat set verkiezingsbescheiden is verstrekt, dan is die stem ongeldig en wordt ze verwijderd of gemarkeerd als ongeldig (art. 47 sub e en art. 51 sub e RKr).
- Vergelijkt alle geldige stemmen in de Ontvangen Post Stemmen en Ontvangen Netwerk Stemmen bestanden met elkaar en controleert of dezelfde kiezer een stem heeft uitgebracht via beide kanalen. Bij die kiezers wordt de ontvangen poststem ongeldig verklaard (art. 47, derde lid RKr).
- Ondubbelt en verwijdert onduidelijke keus stemmen (art. 51, sub a, b en c RKr).
- Zoekt in het uitslag referentiebestand met RnRecVote de daar aanwezige RnPotVote gegevens op en bepaalt zo voor welke kandidaat deze stem telt.

Het stembureau beslist over de geldigheid van de elektronische stem (art. 52, eerste lid RKr).

Hierna kan de voorlopige uitslag tijdens de zitting van het stembureau tot opnemen van de stemmen bekend worden gemaakt (art. 43 RKr). Dit gebeurt als volgt:

Het stembureau maakt per kiesdistrict en per categorie van belanghebbenden bekend:

- Het aantal op iedere kandidaat uitgebrachte stemmen.
- Het totaal aantal uitgebrachte stemmen.
- Het aantal ongeldige stemmen.

De volledige verwerking van alle ontvangen stemmen wordt door het stembureau gepubliceerd per stembus als bestand 'Verwerkte Ontvangen Stemmen'. Via een daartoe gepubliceerde stemcontrole procedure kan een ieder daarmee de stemopname volledig controleren. Voor individuele kiezers wordt op 12 oktober 2004 op afspraak door TTPI een stemcontrolespreekuur gehouden. Ook tijdens de openbare zitting van het stembureau kan op basis van de gepubliceerde bestanden aan aanwezige stemgerechtigden uitleg worden gegeven over ongeldig verklaarde stemmen en kunnen de daarmee samenhangende gegevens worden getoond (art. 48, derde lid en art. 52, derde lid RKr).

5.3 Stemcontrole

Tijdens het stemmen via internet was het voor iedere kiezer mogelijk om de uitgebrachte technische stem te bewaren. Met behulp van die technische stem is het mogelijk om via een stemcontrole procedure te controleren of

- De stem door het stembureau is ontvangen.
- Voor welke kandidaat de technische stem is geteld.
- Hoe is de technische stem, eventueel met andere ontvangen stemmen, meegeteld in de uitslag.

Voor de procedure stemcontrole wordt verwezen naar bijgevoegd document (bijlage 7).

6. Opslaan en vernietigen van de stembiljetten na de stemopneming

Alle stembiljetten moeten na de stemopneming in een door het dagelijks bestuur aan te wijzen beveiligde ruimte worden bewaard (art. 49 RKr). Het dagelijks bestuur heeft de dijkgraaf bij besluit van 11 mei 2004 hiertoe gemandateerd (zie bijlage 2).

De dijkgraaf heeft bij besluit van 30 augustus 2004 een beveiligde ruimte bij Het Directe Antwoord te Amsterdam aangewezen als ruimte waar de stembiljetten moeten worden bewaard (zie bijlage 9).

Nadat door het algemeen bestuur over de toelating van de gekozenen onherroepelijk is beslist, vernietigt de voorzitter van het stembureau de stembiljetten (art. 57 RKr). Dit artikel uit het RKr is niet in overeenstemming met de Archiefwet en de Selectielijst voor de Waterschappen waarin staat aangegeven welke bescheiden vernietigbaar zijn.

Met het oog op de Archiefwet en de Selectielijst wordt ten aanzien van het vernietigen van de stembiljetten op de volgende wijze gehandeld.

Het dagelijks bestuur van Rijnland is bevoegd archiefbescheiden, in dit geval stembiljetten, te vervangen door reproducties ten einde de vervangen bescheiden te vernietigen. Dit mag uitsluitend voor die bescheiden die volgens de Selectielijst voor de Waterschappen vernietigbaar zijn. Volgens de Selectielijst mogen stembiljetten 1 jaar na de vaststelling van de uitslag worden vernietigd.

Van alle stembiljetten die gescand konden worden, zijn op CD-rom de images aanwezig. Deze CD-roms worden 1 jaar na de vaststelling van de uitslag vernietigd.

De fysieke stembiljetten worden tot over de toelating van de gekozenen onherroepelijk is beslist in de beveiligde ruimte bij Het Directe Antwoord bewaard.

Alle stembiljetten die niet konden worden gescand zijn door Het Directe Antwoord aan Rijnland overhandigd. Deze stembiljetten worden fysiek bewaard en worden eveneens 1 jaar na de vaststelling van de uitslag vernietigd.

De CD-roms van de gescande stembiljetten en de niet gescande stembiljetten worden bewaard in de archiefbewaarplaats van het hoogheemraadschap van Rijnland.

Van alle handelingen wordt een verklaring opgesteld.

Bijlagen:

- 1) Besluit verenigde vergadering d.d. 15 oktober 2003 nr. 17005
- 2) Besluit dagelijks bestuur d.d. 11 mei 2004 nr. 0407975
- 3) Besluit dagelijks bestuur d.d. 18 november 2003 nr. 04.00094
- 4) Besluit stembureau d.d. 30 augustus 2004, nr. 04.14309
- 5) Modellen van de (virtuele) stembiljetten vastgesteld door de dijkgraaf d.d. 24 augustus 2004
- 6) Besluit dijkgraaf wijze van loten d.d. 26 mei 2004 nr. 04.08615
- 7) Document procedure stemcontrole met lijst van afkortingen **RIES**
- 8) Lijst te publiceren documenten
- 9) Besluit dijkgraaf aanwijzen ruimte waar stembiljetten worden bewaard d.d. 30 augustus 2004, nr. 04.14544

10
11
12
13
14